

תוספת שביעית

גליון שבועי בענייני שמיטה
Weekly newsletter on the subject of shmitta

פרשת חוקת | תמוז תשפ"א

גליון 11

קרקע אדמה ושדה | איזו אדמה דברה התורה?

הרבה מדיני התורה תלויים באדמה | השאלה הנשאלת היא, מהי האדמה ומה מגדיר אותה לכזו? מאמר זה יעסוק בשאלה זו כדי לעמוד על מעמדו של עפר תלוש, והקשר שיש לו עם האדמה.

בהעמדת הציור. יש הסוברים שמדובר בספינה שעשויה מחרס, ויש שסברו שעשויה מעץ, ויסוד מחלוקתם הוא, איזה חומר מסייע יותר להעברת הלחלוחית שבאדמה לעפר שבתוך הספינה.

והנה כמו תרומה, גם מעשר נוהג רק בארץ ישראל, כמבואר בגמרא בחולין (קלו), לאור זאת המשנה מחדשת שהגדל בספינה חייב גם במעשרות. וגם כאן יש להכריח, שיסוד החיוב הוא רק אם נניח שהאדמה שבתוך הספינה נחשבת כמו קרקע ארץ ישראל. ובאמת הרמב"ם הביא דין זה בהלכותיו (תרומות א, כג) כאשר סיים בלשון זו: **'הרי הצומח בו חייב בתרומה ומעשרות ושביעית כצמח בארץ ישראל עצמה'**.

ועל פי מה שראינו עד כה נבוא לשאול, איזו אדמה הצריכה תורה כדי להתחייב במעשרות. האם גוף האדמה עצמה, הרי דין זה נוהג גם בעפר חוץ לארץ שנכנס לארץ כמבואר במשנה בחלה (שם), ועל כרחך אין זה דין סגולי בקדושת העפר.

ובהכרח יש לומר, שדין שהחיוב בא מחמת הקשר שהעציץ מחובר לאדמה. ועל כן יש לחקור מה מחבר בין העציץ לאדמה שתחתיו. אפשרות ראשונה היא היניקה. שכל מקום שיש נקב, העציץ יונק את הלחלוחית האדמה, וזה החיבור המקשר אותו עם האדמה. אפשרות שניה אפשר לומר, שבאופן שאין דבר החוצץ בין העציץ לאדמה, העציץ מתבטל לאדמה שתחתיו, וזוהו נחשב כמחובר, וממילא חלים עליו כל דיני ארץ ישראל. ובאמת ממה שראינו עד כה, אין להוכיח לכאן או לכאן, כי אפשר לבאר את חיוב תרומות ומעשרות לשני הצדדים, ועל כן ראוי לבחון סוגיא נוספת במסכת גיטין.

כתיבת גט בארץ ישראל

הנה מסכת גיטין פותחת בחילוק שיש בין ארץ ישראל לשאר מקומות. בעוד שבארץ ישראל ישנם תלמידי חכמים, וכן יש שיירות מצויות, לכך לא החמירו חז"ל בקיום הגט. לעומת זאת בשאר מקומות שאין תלמידי חכמים מצויים, וכן השיירות, יש לקיים את הגט בשעת נתינתו (שם ה), מסוגיא זו מבואר, שתקנה זו נאמרה על גבולות הארץ, ולא מחמת החיבור הפיזי לאדמת הארץ. אך בגמרא שם (ז) מובא כך:

"תנא חדא, המביא גט בספינה - כמביא בא", ותניא אידך כמביא בחו"ל".

פירוש הדברים. נחלקו הברייתות באופן שאדם כותב גט על גבי ספינה הצפה בנהרותיה של ארץ ישראל. ולמרות שהוא שווה בתוך הגבול, יש לדון אם נחשב שהוא על יבשתה של הארץ, או שלא. את השיטה הסוברת שספינה כארץ ישראל ביאר רש"י: **"כאילו מבנייה דרך יבשה ואין צריך לומר בפני נחב"**. כלומר, לספינה יש דין יבשה, וממילא דינה כארץ ישראל. ואילו את הברייתא החולקת, שספינה אינה כארץ ישראל, כתב רש"י: **"שהנהר אין לו תורת יבשה לכל תורת הארץ"**. הרי לנו מחלוקת תנאים בהגדרת גורי האדמה שתקנו חכמים בקיום הגיטין.

מקוצר השורה לא נכנס כאן לכל האריכות, אך בקיצור נזכיר את המשך הסוגיא, שם מקשרים רב ירמיה ואב"י את דיני גט לדיני תרומות ומעשרות. והשאלה עולה מאליה, מה השייכות בין השנים. והרי תרומות ומעשרות הינן מצוות התלויות בארץ, ואילו גט הינו תקנת חז"ל אשר נקבעה על נוכחותם של תלמידי חכמים, או שיירות הבאות ממרחק. ולמרות ששני הדינים תלויים באדמת ארץ ישראל, מכל מקום טעמיהם שונים זה מזה.

ובאמת מבואר בסוגיא, שאין הדבר כן. ולעולם גם תקנת הגיטין נתקנה על גוף האדמה, ורק באופן שהספינה מחוברת לאדמה שתחתיה, נחשבת כארץ ישראל לענין תקנת גיטין. ומיסוד זה נראה להוכיח, שחיבור האדמה הופך את אדמת העציץ לגוף האדמה שתחתיו. וראה בספר מנחת שלמה (א, מ, ד"ה וכן מוכח) שהוכיח כן מסוגייתנו.

בתורה מצאנו הלכות רבות שמושפעות מקיומה של האדמה. הקרקע עליה אנו עומדים, חותכת דינים רבים לאיסור ולהיתר. ויש לכך דוגמאות לרוב. הנה מבואר שאין שבועה על קרקעות (שבועות לח:), כמו כן אין להן אונאה, וכך גם מעילה (ב"מ נז.). בקרקע יש איסור מלאכה בשבת ובשמיטה (שביעית י, בגיטי נשים גיטין ז:), בטומאה וטהרה (עוקצין ב, י), באיסור עבודה זרה (ע"ז נ. דברים יב, ב ובספרי) בברכות הנהנין (ירושלמי כלאים ז, ו), במקוה (מקואות ו, י), בפרוזבול (גיטין לז.) בניזיר (תמורה יד:) ובקנין (קידושין כו.) ובעוד הלכות רבות.

נמצא שיש דינים רבים מדאורייתא ומדרבנן, אשר כולם הקרקע מכריעה את תוצאת ההלכה. ומשום כך עולה צורך להבין ולדקדק, מהי בעצם האדמה. ובאמת עלינו לחלק את השאלה לשנים. קודם יש להבין האם האדמה היא חומר או גבול. דהיינו כל דבר הנושא את היסוד החומרי המורכב מעפר הוא נקרא אדמה. כמו כן כל דבר שיש לו תכונה כמו לאדמה, כלומר, שיש לו יכולת הצמחה. אולם אפשר לומר, שהגדרת האדמה אינה בחומר, אלא בחיבור וגם אם היא עשויה מחומרים אחרים, כל עוד והיא מחוברת יש לה דין אדמה. נידון זה פותח שער לכל סוגיית עציץ נקוב, שכן על פי זה יש לדון האם ניתן להוסיף סניפים לאדמה, כך שגם אדמה מנותקת מהקרקע תחשב כאדמה. זו השאלה הראשונה.

השאלה השניה היא, בהנחה שהאדמה מוגדרת על ידי חיבור, יש לברר מה מחבר את האדמה. אפשרות אחת, היניקה. כלומר, כל עוד ויש לחלוחית השנאבת על ידי העציץ, הוא נחשב מחובר. אפשרות שניה, היא הקביעות. שכל דבר קבוע שאינו זו ממקומו נחשב כאדמה, כפי שאנו מכנים היום נדל"ן. לעומת זאת דבר נייד ומטלטל אינו מקבל את מעלת האדמה. במאמר הזה נציג כמה סוגיות שעשויות לפשוט את שאלתנו, ואף להוסיף עליהן נדבכים חשובים בדינים התלויים באדמה. ובתחילת דברינו נפתח במצוות התלויות בארץ.

תרומות ומעשרות

המשנה במסכת דמאי (ה, י) אומרת כך:

"עציץ נקוב הרי זה כארץ תרם מהארץ על עציץ נקוב מעציץ נקוב על הארץ תרומתו תרומה"

עציץ נקוב הינו, אדמה בתור כלי מנוקב, ומשנתנו דנה בחיוב תרומה בפירות הגדלים בעציץ הממוקם מעל אדמת ארץ ישראל. דין המשנה הוא, שגידולי העציץ נחשבים כמו כל גידולי ארץ ישראל. ובאופן שתרם פירות של עציץ על פירות אדמה, תרומתו נחשבת כתרומה. אך ראוי לדקדק, שהמשנה לא כותבת שהפירות חייבים בתרומה, אלא מדגישה שדינו כארץ. ויש להביא מכאן ראייה, שהעציץ עצמו הופך להיות חלק מארץ ישראל, אמנם עדיין יש לעיין, האם דינו כארץ ישראל לכל דבריו, או שמא רק להלכות מסוימות.

ובאמת גם לענין מעשרות מצאנו במשנה בחלה (ב, ב) שמחדשת את אותו ענין, וכך לשון המשנה:

"עפר חוצה לארץ שבא בספינה לארץ חייב במעשרות ובשביעית אמר ר' יהודה אימתי בזמן שהספינה גוששת".

משנה זו עוסקת, בפירות שגדלו על גבי ספינה הגוששת במים. גוששת פירושה, שקרקעית הספינה מתחככת בעפר. ובסוגיא בגיטין (ז:) מחדש רב זירא שספינה זו נחשבת כעציץ נקוב, ונחלקו רש"י ותוספות ועוד ראשונים

מושג בשביעית | שיעור נקב בעציץ

בפרשתנו (יט, טו) מובא: **"וכל פלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוּא"**. ומפסוק זה למדנו חז"ל את שיעור הנקב הראוי לביטול כללי. והנה הבאנו בגוף המאמר, שזרעים שבתוך העציץ מפסיקים לקבל טומאה כאשר העציץ נוקב. אך בגודלו של הנקב הדרוש נלאו רבותינו למצוא את השיעור המדויק. דהנה בגמרא בשבת (צה) מבואר ששיעור זה נע בין כנס משקה לשיעור כית. וכן כתב הרמב"ם (תרומות ה, טו) ששיעורו פחות מכזית, אך לא הוכיח במפורש מהו השיעור. ומצאנו לבעל הטורים שהביא על פרשתנו חידוש יסודי, וכך כתב: **'היינו דאמרין (שבת צה) ד' מדות בכלי חרס. נקב**

בכונס משקה נפסל מלקדש בו מי חטאת. והיינו כלי פתוח האמור כאן אצל מי חטאת שאינו חשוב כלי. ועדיין כלי הוא לענין זרעים. נקב כשורש קטן כלון, דהיינו מין קטנית, טהור הוא לענין זרעים, שאם היו זרעים זרעים בעציץ נקוב אינו מקבל טומאה' הרי לנו שני סימנים המקרבים אותו לפיענוח מידת הנקב. מחמת והיא כשורש קטן, של ירק הנקרא לוף שהוא מין קטנית. ולמעשה הביא בעל השבט הלוי בתשובה (ח, רלב, ה) בלשון זו: **'ואשר שאל בענין שיעור הנקב בעציץ נקוב, וכל בשם גדולי פוסקי אחרונים שהוא בערך מ-2 עד 2.5 ס"מ נקוב עגול'**

הידעת?

מוהל העצים נקרא בלשון חז"ל: **'שרץ'**, ותפקידו לחזק את האילן, ולהביא אותו לדי חנטה. שרץ זה אינו קשור לחומר הצמחי שהאילנות מפרישים רש"י י"ה ד"ה האיל

לקבלת הגליון במייל לשליחת חומרים להנצחות ותרומות office@tosefet7.com

להצלחת צבי הירש ליב בן שרה לאה לחוג הנון

כלאים

הכלי. ומוכח שמלבד חיבור ביניקה, חיבור אדמה תלושה יכול להתבצע גם בדרך נוספת, כגון על ידי ביטול העציץ לאדמה שתחתיו.

ראוי להוסיף על הדברים מסוגיא בכלאים. הנה מובא בתוספתא (כלאים ד, יג) הברייתא הבאה: **"המעביר עציץ נקוב בכרם אם הוסיף מאתים אסור אבל אין מתקדש עד שיניחנו תחת הגפן ר' שמעון אומר אין בין עציץ נקוב לשאינו נקוב אלא הכשר זרעים בלבד"**. ויש לחלק את הדברים לשנים. שיטת תנא קמא, שאסור להעביר עציץ נקוב שיש בו לפסול את הכרם, כגון שזרוע בו תבואה. ומבואר שאפילו שהעציץ מטלטל וזו, מכל מקום כיון שהוא נקוב יש יניקה, וממילא העציץ נחשב כמחובר לקרקע, ויש בכך איסור כלאים.

החלק השני הינו שיטת רבי שמעון, שבראש הדברים חולק על ת"ק, וסובר שאין איסור להעביר עציץ נקוב בכרם. אך בתוך הדברים מוסיף, שעציץ נקוב אינו נחשב כחיבור, חוץ מהלכה אחת. הכשר זרעים. מכל מקום, יש להביא ראיה גם מסוגיא זו, שחיבור עציץ בכלאים הוא מחמת היניקה, כי הנה כל מהות הכלאים הוא ערבוב היניקות, ורק אם נאמר שאיסור היניקה נאסר, יובן מדוע אסור להכניס עציץ לכרם. אולם אם החיבור היה מחמת התבטלות, יקשה מאוד להבין מדוע יש בזה משום כלאים.

ערלה

גם בדיני ערלה מצאנו התייחסות לדיני האדמה, אלא ששם משמע הפוך מכל האמור על כה. מאחר ובירושלמי (ערלה א, ב) מובא בשם ר' יצחק חקולא, שהנוטע בעציץ שאינו נקוב חייב בערלה. ומשמע שסבר שאפילו עציץ שאינו נקוב נחשב כאדמה. וזה כבר מבואר מכל הסוגיות למעלה, שעציץ שאינו נקוב אינו יונק, ומדוע אסור בערלה. אולם בהמשך הגמרא שם מסביר ר' יוסי, שדין זה נאמר דווקא ב'נוטע' אילנות, ששורשי האילן בוקעים גם דרך עציץ שאינו נקוב. וכן הביא הרמב"ם להלכה (מעשר שני י, ח).

וגם כאן יש להכריח את היסוד האמור ביתר הווכחה, מאחר ומבואר שגם עציץ שאינו נקוב, מקבל שם אדמה באופן שיש שורשים המגבירים את היניקה. הרי לנו במפורש, שמגדיר האדמה הינו גוף היניקה.

מקח וממכר

גם לענין מקח וממכר קיים חילוק מהותי בהגדרת הקרקע. מאחר ובמסכת קידושין (כו). כבר נתבאר, שקרקע נקנית בכסף, ואילו מטלטלין נקנים במשיכה. ולכן יש לדון מה מעמדו של עציץ, אם הוא נחשב כאדמה ונקנה בכסף, או כמטלטלין ונקנה במשיכה. ובגמרא בגיטין (כב). מובא שהעציץ מתחלק לשני חלקים. האדמה והזרעים. בעוד האדמה נחשבת כמטלטלין, והזרעים שבתוכה נחשבים כאדמה.

ויש בזה חידוש מחמת שהוא היפוכו של המושכל הראשון. כי הנה לאדמה יש תכונה מקבילה לקרקע, ואילו לזרעים אין תכונות של אדמה. מכל מקום מבואר, שהמחבר של כל עציץ לאדמה שמתחתיו, זה הזרעים והשתילים אשר בתוכו. ובאמת חידוש זה גורר אחריו כמה נידונים מרתקים. כאשר בראש עולה השאלה, האם דיני עציץ נקוב נאמרו רק בעציץ שיש בו זרעים, או גם באדמה ריקה, כי הנה מבואר שהחלק המחבר בעציץ זה הזרעים שבתוכו, ונמצא שאדמה שאין בה זרעים, אין בה יניקה, ומשום כך אינה מחוברת. ויש בזה נפקא מינה להלכות רבות. ואגב הדברים נציין שהדבר עומד במחלוקת גדולה באחרונים. (ראה רדב"ז שמו"י א ו. סמ"ג חו"מ רב, כא. נחפה בכסף י"ד א. ה. תורת הארץ ז, מה. ח"י הגר"ח עה"ש יג בשם בנו, מנחת שלמה שם)

שביעית

לאור כל הדברים שראינו עד כה, יש להתבונן מה דינו של עציץ נקוב בשנת השמיטה. כי הנה המשנה דמאי (ה, י) פושטת, 'עציץ נקוב הרי זה כארץ', נמצא שחלים עליו כל דיני שביעית. שאסור לעשות בו מלאכה בשביעית, והצומח בשביעית קדוש בקדושת שביעית, וכן ינהג בו איסור ספיחין. וראה בשו"ת מנחת שלמה (א, מ) שהוכיח כן מהמשנה בדמאי, וכתב מסברא שדין זה נוהג גם בשמיטה.

ובאמת מצאנו בירושלמי (ערלה א, ב) שכתב, אילן שנטעו בתוך הבית חייב בערלה ופטור מן המעשרות וכן בשביעית. ומשמע שאין לו דין אדמה. אולם יש לחלק שיש הבדל בין עציץ הגדל בחוץ, שהוא מתבטל לאדמה, לבין עציץ הקבוע בתוך הבית. ואכן נסתפק הירושלמי רק באופן שהגידול בתוך הבית מזיק לעציץ, ובאופן זה הורה הפאת השולחן להיתר, אך החזון איש (כו, ד) הורה, שלא כדבריו

גם בעציץ שאינו נקוב הביא בחזון איש (שם) שיש איסור דרבנן ובדרך אמונה (שמו"י א, ו) כתב: 'ומ"מ חלילה להקל בזה דסתמא הריטא דאינו נקוב נקוב מדרבנן'. כפי שהבאנו קודם, עציץ עם אדמה בלי זרעים, יש לאסור לכל דבריו, אמנם חידוש **הגרש"ז אורבך** זצ"ל בכתביו (מנחת שלמה שם ד"ה אמנם) שאין בו איסור חרישה בשביעית. משום שכל האדמה נחשבת מחוברת רק באופן שיש יניקה. ולפי המובא למעלה מוכח, שהחלק המחבר בעציץ, הוא הצמח או הזרעים היונקים מן האדמה. אולם אדמה לבדה, אינה יונקת. ומשום כך כתב לחדש, שאין בו איסורי חרישה. וראה שם שהוכיח כן בראיות רבות. והדברים ארוכים עד מאוד, אך קיצרנו בהם מאוד מצמצום המקום. ובעתיד נאריך בס"ד.

נקדים הקדמה קצרה. בדיני טומאה וטהרה מצאנו שאדמה אינה מקבלת טומאה. ולא זו בלבד אלא גם המחובר לאדמה אינו מקבל טומאה. ובגמרא בפסחים (לד). מובא עוד יותר, ששתילים טמאים שנשתלו באדמה, נטהרים מטומאתם. ועל כן עלינו לדון מה דינו של עציץ לענין טומאה, האם נחשב כמחובר ואינו נטמא, או כתלוש, ומקבל טומאה.

ובסופה של מסכת שביעית (י, ז | וכן עוקצין ג, י) מצאנו משנה האומרת כך:

"כוורת דבורים ר' אליעזר אומר הרי היא כקרקע וכתבין עליה פרוזבול ואינה מקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת חייב וחכ"א אינה כקרקע ואין וכתבין עליה פרוזבול ומקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת פטור".

המסקנא הראשונה במשנה זו, היא העובדה שרבי אליעזר וחכמים נחלקים לגבי הגדרתה של כוורת. לשיטת רבי אליעזר היא מוגדרת כקרקע לכל דבריה, ואילו לשיטת לחכמים אין זו קרקע. ונמצא שמחלוקתם מבוססת על ההנחה שאדמה לא מקבלת טומאה. ואילו כוורת שמחוברת בטיט באופן שאינה זזה ממקומה, נחלקו התנאים האם יש לדון אותה כאדמה או שלא.

ועוד טרם נעבור לביאור הדברים, נבחין שהמשנה מקשרת שלושה דינים: פרוזבול, טומאה וטהרה, ומלאכה בשבת. ובכל אלו הדין מתהפך כאשר הם מחוברים לאדמה, וגם כאן יש לדון מה הופך את החיבור לאדמה. אמנם בכוורת אין יניקה, ונמצא שיש חיבור שאינו תלוי ביניקה, אלא גם בקביעות, ומחמת והכוורת קבועה למקומה, יש לה דין אדמה כל הלכותיה. גם לגבי עציץ מצאנו בגמרא בשבת (צה): מחלוקת תנאים החולקים בדינו של עציץ נקוב. אלא ששם מבואר שלכל השיטות עציץ נקוב אינו מקבל טומאה. ולאור מה שהתחדש לנו בדיני כוורת, היה מקום לדון, שלעולם חיבור האדמה התלושה נקבע על פי קביעות, ואין ליניקה השפעה מציאות החיבור.

מלאכה בשבת

עודנו מבררים מה מגדיר חיבור באדמה מנותקת, נבוא לעיין בדברי המשנה בשבת. הנה קודם לכן הבאנו את דברי המשנה בשביעית, המביאה מחלוקת תנאים באיסור תלישה בשבת מאדמה מחוברת. יסוד מחלוקת זו מופיעה כבר במשנה בשבת (שבת צה). נביא את הלשון:

"התולש מעציץ נקוב חייב, ושאינו נקוב פטור. ורבי שמעון פטור בזה ובוה"

כאן אנו עדים לחלוקה מפורשת בין עציץ נקוב, לשאינו נקוב. כאשר שיטת רבי שמעון להקל בכל אופן, ולעולם אין איסור תלישה באדמה מנותקת. אולם לחכמים, יש לחלק בין עציץ השוהה בכלי מנוקב, לכלי שאינו מנוקב. ובביאור החלוקה מבואר בגמרא שם (צה): שרבי שמעון סבר שגם כאשר יש נקב, אין חיבור בין האדמה לעציץ, לעומת זאת חכמים סברו שיש יניקה רק כאשר הכלי נקוב, אולם באופן שאין בו נקב, אין חיבור, ולכן גם אינו חייב על כך משום תולש. וכן ביאר רש"י באיסור תלישת עציץ נקוב: **'דהוי כמחובר, דיונק מן הקרקע על ידי הנקב, שמיחיה לחלוותיה הקרקע ואפילו הנקב בדפונ'**

הגדרת האיסור שבתלישת אדמה תלושה מודגש יותר בסוגיית אחרת במסכת שבת (אפ). שם אומרת הגמרא: **"אמר אבבי, פרפיסא, הואיל ואתא לידן לימא ביה מילתא, היה מונח על גבי קרקע והניחו על גבי יתדות - מיחייב משום תולש, היה מונח על גבי יתדות והניחו על גבי קרקע - חייב משום נוטע"**. וכוונת הגמרא לומר, שפרפיסא, שהוא סוג של עציץ המונח בתוך שק, אסור לטלטל אותו בשבת, מחמת שעל ידי נטילתו ממקומו הוא תולש את יניקת העציץ מהאדמה שתחתיו, ולכן חייב משום תולש. וכן להיפך, כאשר מניח אותו על האדמה, הוא נוטע אותו משום שמחדש את יניקת העציץ מן האדמה.

הרי שכאן יש לקבוע במפורש, שהגדרת העציץ כאדמה תלויה בחיבור יניקתו. אולם בסוגיא בשבת (צה): מובא בידון המוכיח שלא כן. כי הנה הגמרא מסתפקת לשיטת רבי שמעון, הסובר בכל מקום שעציץ נקוב נחשב כתלוש, מה יא יא הדין באופן שיש בתוך העציץ שורש שגודל ממול לנקב. מכוונת השאלה ניכר שהגמרא מבינה שהחיבור היניקה הוא שמגדיר את העציץ כמחובר לאדמה. ולכן היא מציעה שבאופן שיש שורש ממש מול הנקב, גם רבי שמעון מודה שיניקתו ומגברת תשפיע על מעמדו של העציץ שיחשב כמחובר.

נידון זה נפגש בגמרא מכח קו שהגמרא ממותחת בין הלכות שבת, לדיני טומאה וטהרה. בשמועה זו מובא ספק באופן שהיה עציץ בתוך כלי שנוקב בשיעור המבטל אותו מתורת כלי לענין הלכות טומאה וטהרה כמבואר במשנה (עוקצין ב, י), והגמרא פושטת, שגם לרבי שמעון העציץ נחשב כמחובר. עד כאן השמועה. מכאן ממשכי הגמרא עפושה קל וחומר מהלכות טומאה וטהרה, שכשם שביטול הכלי מחשיבותו הופך את הכלי למחובר, כל שכן ששורש כנגד הנקב יחשיב אותו למחובר.

ויש להתבונן בקל וחומר זה, מאחר ושורש כנגד נקב הינו נידון אשר מושפע מיניקת העציץ. ואילו ביטול כלי לענין טומאה וטהרה לא משפיע כלל על יניקת הכלי, וכל הטעם שמחבר את העציץ היא משום שהתבטל ממנו שם